

Noms dels fàrmacs que inclouen denominació del laboratori: els genèrics i els de marca (o comercials)¹

CARLES RIERA I FONTS

Universitat Ramon Llull

ORCID: 0000-0001-9461-4924

carlesrf@blanquerna.url.edu

Carles Riera i Fonts (Moià, 1959)

és doctor en Filologia Catalana, llicenciat en Farmàcia i té estudis de Teologia. Especialista en el camp del llenguatge científic i docent d'aquesta matèria des de l'any 1987, és autor de nombrosos llibres (*Manual de català científic*, 1992; *Curs de lèxic científic*, 1998, o *Manual de traducció de textos científics de l'anglès al català*, 2014, entre d'altres) i de nombrosos articles (publicats a *Terminàlia* i en altres revistes especialitzades). Exerceix de professor a la Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals de la Universitat Ramon Llull i a la Facultat de Ciències de la Salut d'aquesta mateixa Universitat.

Resum

Aquest article ofereix una descripció de les principals tendències en la creació de noms de fàrmacs, siguin genèrics o de marca, amb una atenció especial en aquells el nom dels quals s'ha originat a partir del de la companyia farmacèutica o del laboratori que en posseeix la patent i el comercialitza. El treball descriu també les característiques que es tenen en compte en el procés de selecció dels noms dels fàrmacs. Com és sabut, els medicaments amb nom genèric contenen els mateixos principis actius que els de marca o comercials i han de complir els mateixos estàndards de qualitat i seguretat.

PARAULES CLAU: medicament; marca comercial; noms descriptius; noms genèrics

Abstract

Names of drugs derived from the names of laboratories: Generic and branded (or commercial) drugs

This article offers a description of the main trends in the creation of the names of drugs, whether generic or branded, focusing on those whose name originated from the names of the pharmaceutical companies or laboratories that own the respective patent and that market the drugs. Also described are the characteristics that are taken into account in the selection process of drug names. As is well known, medicines with generic names contain the same active ingredients as branded or commercial medicines and must meet the same quality and safety standards.

KEYWORDS: drug; brand or trade names; descriptive names; generic names

TERMINÀLIA 29 (2024): 13-21 · DOI: 10.2436/20.2503.01.200

Data de recepció: 24/10/2023. Data d'acceptació: 6/5/2024 amb modificacions
ISSN: 2013-6692 (impresa); 2013-6706 (electrònica) · <https://terminalia.iec.cat>

1 Introducció

La farmaconímia és l'estudi dels noms de fàrmacs o medicaments. El diccionari defineix el mot *fàrmac* com la «substància emprada en farmàcia com a medicament o com a ingredient d'un medicament», i el mot *medicament*, com la «substància emprada amb finalitat terapèutica contra les manifestacions patològiques» (DIEC2).

L'objectiu d'aquest article és presentar una descripció de les principals tendències en la creació de noms de fàrmacs, siguin genèrics o de marca, fixant-nos concretament en aquells el nom dels quals s'ha originat a partir del de la companyia farmacèutica o del laboratori.

Distingirem, doncs, entre els noms genèrics i els noms de marca (o comercials).

2 Els noms genèrics

Un medicament genèric² és aquell que presenta la mateixa composició qualitativa i quantitativa i la mateixa forma farmacèutica que un medicament original de referència, respecte del qual s'ha demostrat també que és bioequivalent. Els ingredients actius d'un fàrmac han de ser els mateixos tant en el medicament genèric com en el de marca o comercial, mentre que els ingredients no actius —com ara colorants, conservants, etc.— poden diferir. Alguns medicaments genèrics utilitzats en el tractament d'afeccions pot ser que no tinguin ben bé la mateixa eficàcia que la seva versió de marca, ja que petites diferències en els ingredients inactius poden afectar l'absorció i el metabolisme del fàrmac. La sigla EFG (especialitat farmacèutica genèrica) identifica els medicaments genèrics,³ i no s'ha de no confondre amb la sigla EFP (especialitat farmacèutica publicitària o medicament objecte de publicitat destinada al públic).⁴

Les denominacions dels medicaments genèrics consten de tres elements: 1) nom del principi actiu segons la denominació comuna internacional (DCI), 2) nom del laboratori que comercialitza el fàrmac i 3) la sigla EFG. Posem tres exemples de medicaments genèrics amb el nom de laboratori que el 2023 ja no eren actius a l'Estat espanyol:⁵ Aciclovir Bayvit EFG (antivíric), Rosuvastatina Apotex EFG (hipolipemiant d'Apotex, una companyia farmacèutica del Canadà fundada el 1974 pel doctor Barry Sherman) i Duloxetina Sandoz EFG (antidepressiu de Sandoz, una divisió del Grup Novartis que se centra en productes farmacèutics genèrics i biosimilars).

És sabut que moltes DCI són una versió abreujada del nom químic del fàrmac, de la seva estructura, de la seva fórmula o de la seva acció. Així, el *bebtelovimab* és un nou fàrmac d'anticossos monoclonals per tractar la COVID-19,⁶ amb la terminació *-mab* típica dels anticossos monoclonals. O, per exemple, els fàrmacs antiretrovírics (o antiretrovirals) acaben en *-vir*: aci-

clovir, abacavir, remdesivir, etc. Es procura que els afixos (prefixos o sufixos) siguin bi- o trisil·làbics a fi de permetre més varietat denominativa, cosa que pot ajudar a distingir un fàrmac dels altres. Per exemple, els fàrmacs inhibidors de la bomba de protons, antiulcerosos, acaben en *-prazole*: *omeprazole*, *pantoprazole*, *esomeprazole*, etc. L'afix dona informació al professional de la salut sobre com funciona la substància en el cos. Per exemple, la terminació *-afil* es troba en fàrmacs inhibidors de la PDE5 (fosfodiesterasa tipus 5), que ajuden a controlar el flux sanguini i en a tractar la disfunció erèctil, com ara *sildenafil*, *ildenafil*, *tadalafil*, *avanafil*. Els afixos es componen amb lletres de l'alfabet i, si és possible, s'eviten aquelles que no s'utilitzen en determinades llengües, com ara *h*, *j*, *k*, *y* i *w*, a fi que el nom sigui vàlid per a la comunicació global.

En la taula següent enumerem uns quants noms de fàrmacs segons la DCI, llur funció i els laboratoris que comercialitzen aquests medicaments (cal dir que hi ha alguns laboratoris que actualment, el 2023, ja no comercialitzen el medicament en qüestió, però que sí que ho havien fet en el passat).⁷

El nom genèric és el mateix en els diferents països, mentre que el nom de marca varia d'un país a un altre.

Els noms dels medicaments genèrics han de ser aprovats per organitzacions internacionals, com ara el Consell de Noms Adoptats pels Estats Units (USAN), i pel programa DCI (denominacions comunes internacionals) de l'Organització Mundial de la Salut (OMS).

En la denominació dels genèrics cal evitar qualsevol referència a mots superlatius o termes elogiosos —com ara *millor*, *nou*, *més ràpid*, *més fort*— que podrien ser considerats promocionals.

Els materials publicitaris dels medicaments genèrics han de complir totes les indicacions contingudes en la *Guia per a la publicitat de medicaments d'ús humà* (2024, 5a ed.), del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

3 Els noms de marca

Els noms de marca o comercials són noms inventats, que no poden transmetre connotacions terapèutiques o farmacèutiques enganyoses, però que poden estar formats per noms propis o del lèxic comú, per sigles o per acrònims, etc.

Els qualificatius o les abreviatures que acompanyen la marca comercial o en formen part són acceptables si:

- 1) Afegixen informació sobre les característiques del medicament (p. ex., durada de l'acció, mecanisme d'acció, composició, activitat, població destinatària) o si indiquen alguna diferència que ajudi a identificar i seleccionar el medicament.
- 2) La probabilitat d'error deguda a l'ús d'un qualificatiu és menor que la derivada de l'ús de noms més llargs i difícils de memoritzar i pronunciar (cf. *Guia* en la bibliografia final).

Noms dels fàrmacs que inclouen denominació del laboratori: els genèrics i els de marca (o comercials)
 Carles Riera i Fonts

Genèric	Funció	Laboratoris
aciclovir	antivíric	Bayvit, Cinfa, Mundogen Farma, Pharmagenus, Normon, Stada, Sandoz
al·lopurinol	uricosàtic	Mundogen Farma, Ratiopharm, Cinfamed, Normon, Tecnigen, Ker Pharma, Stada, Pensa, Teva, Tarbis, Sun
alprazolam	tranquil·litzant	Géminis, Merck, Qualix, Cinfa, Normon, Sandoz, Stada, Tecnigen, Viatris
ambroxol	expectorant	Ratiopharm, Cinfa, Normon, Stada
amoxicil·lina	antibiòtic	Cinfa, Géminis, Mundogen Farma, Normon, Sandoz
atenolol	blocador d'adrenoreceptors β	Alter, Normon, Ratiopharm, Cinfa, Sandoz
captopril	antihipertensor	Apothecon, Bayvit, Cinfa, Esteve, Merck, Normon, Pharmagenus, Ratiopharm, Alter, Aristo, Qualigen
carbamazepina	antiepilèptic	Alter, Normon
carboplatí	antineoplàstic	Pharmacia & Upjohn, Accord, Kabi, Teva, Hikma
cefonicid	antibiòtic cefalosporínic	Combino Pharm, Pharmagenus
cefotaxima	antibiòtic cefalosporínic	Combino Pharm, Normon, Torlan
ceftriaxona	antibiòtic cefalosporínic	Combino Pharm, Normon, Fresenius Kabi, Torlan, Qilu, Reig Jofre
ciprofloxacina	antibiòtic fluoroquinolònic	Alter, Normon, Cinfa, Stada, Qualigen, Tevagen, Vir
clotrimazole	antifúngic	Bayvit, Gine-Canesmed
diclofenac	analgèsic, antiinflamatori, antipirètic	Alter, Cinfa, Géminis, Llorens, Mundogen Farma, Normon, Aristo, Pensa, Teva, Kern Pharma
diltiazem	vasodilatador coronari	Cinfa, Esteve, Qualix, Stada, Sandoz, Aristo, Pensa
doxorubicina	antibiòtic, antineoplàstic	Ferrer Farma, Accord
famotidina	antagonista de receptors de la histamina H_2	Bayvit, Ratiopharm, Cinfa, Normon, Aristo
fluoxetina	antidepressiu	Bayvit, Cantabria, Normon, Pharmagenus, Qualix, Ratiopharm, Cinfa, Stada, Aristo, Ker, Mylan, Teva, Vir
furosemina	diürètic	Inibsa, Cinfa, Normon, Physan, Sandoz, Stada, Tecnigen, Ker, Ratiopharm
gemfibrozil	hipolipemiant	Bayvit, Stada, Tarbis
indapamida	antihipertensor, diürètic	Merck, Normon, Cinfa
metotrexat	antineoplàstic	Pharmacia & Upjohn, Accord, Wyrth, Oriol, Cipla, Mylan, Pfizer
metronidazole	tricomonocida	Normon, Aurovitas
naproxèn	analgèsic, antiinflamatori, antipirètic	Ratiopharm, Aristo, Aurovitas, Cinfa, Kern, Normon
nifedipina	vasodilatador coronari	Bayvit, Ratiopharm, Stada
nimodipina	vasodilatador cerebral	Bayvit, Stada
nitrendipina	antihipertensor	Bayvit, Stada
norfloxacina	antibiòtic fluoroquinolònic	Bayvit, Cinfa, Normon, Pensa, Qualigen, Stada, Sandoz
piroxicam	antiinflamatori	Cinfa
ranitidina	antisecretor gàstric	Cinfa, Mabo, Merck, Mundogen Farma, Normon
tamoxifèn	antiestrogen, antineoplàstic	Ratiopharm, Cinfa, Funk, Vir
ticlopidina	anticoagulant	Normon, Cinfa
timolol	blocador d'adrenoreceptors β	Ciba Visión
tramadol	analgèsic	Asta Medica, Almus, Andromaco, Aristo, Asta, Aurovitas, Cinfa, Kern Pharma, Krka
vancomicina	antibiòtic glucopeptídic	Abbot, Combino Pharma, Pfizer, Sala

TAULA 1. Noms genèrics dels fàrmacs, llur funció i els laboratoris fabricants (taula elaborada per l'autor)

Els qualificatius que s'accepten en la denominació d'un medicament —no subjecte a prescripció mèdica— poden fer referència als aspectes següents:

- 1) L'acció terapèutica: analgèsic, anestèsic, antiàcid, antial·lèrgic, antidiarreic, antiemètic, antiflatulent, antigripal, antihemorroidal, antisèptic, antitussiu, descongestiu, expectorant, laxant, mucolític, etc.⁸ Per exemple, Iniston Antitusivo, Iniston Descongestivo, Iniston Expectorante, Iniston Mucolític (cf. Guia).
- 2) La composició: complex, compost, plus. Per exemple, Fluimucil Complex, Aspirina Plus.
- 3) La via d'administració: bucal, capil·lar, labial, vaginal, etc. Per exemple, Betadine Bucal, Maynar Labial, Betadine Vaginal.
- 4) El grup d'edat a qui va dirigit el fàrmac: lactants, nens o adults.
- 5) El temps d'alliberament de la substància activa: flas, flash; retard; instant, ràpid, fast, etc. Per exemple, Serc Flas, Efferaldol Flash, Doclis Retard, Feldene Fast.
- 6) El sabor o l'aroma. Per exemple, Angileptol Sabor Menta.
- 7) La posologia: uní (per a administració única), unidie (posologia d'un cop al dia), bid (posologia de dos cops al dia). Per exemple, Lamicosil Uni.

Entre les característiques que es tenen en compte en el procés de selecció d'un nom per a un fàrmac, destaquem aquestes:

- 1) Que el nom sigui realment únic.
- 2) Que no s'assembli massa al nom d'altres marques de medicaments ni al nom genèric.
- 3) Que soni bé i es llegeixi amb facilitat.
- 4) Que no correspongui, per casualitat, a cap mot ofensiu, despectiu o vergonyós en cap llengua o dialecte.
- 5) Que sigui atractiu a escala global.

Convé d'evitar que un nom de marca comercial es pugui confondre amb un nom genèric, si bé a vegades el primer és simplement una versió escurçada d'aquest últim, com ara Minocin[®] (minociclina, un antibiòtic del grup de les tetraciclines).

En els dos apartats següents presentem, en primer lloc, una llista amb els de marca corporativa de la companyia farmacèutica, incorporada plenament —o quasi— en la denominació del fàrmac (deixem de banda aquelles denominacions en què el nom del laboratori o de la companyia figura com a nom independent en el terme sintagmàtic), i, en segon lloc, altres noms de marca no recollits en el nostre treball anterior (vegeu la nota 1).

3.1 Noms de marca corporativa de la companyia farmacèutica

Abboplegisol[®] (= clorurs de sodi, calci, magnesi i potassi), solució cardioplègica per a perfusió cardíaca; abbo- (d'Abbott Laboratories) + -plegi- (de cardioplègic -a) + -sol (de solució).

Aldosomnil[®] (= lormetazepam), hipnòtic sedant; aldo- (del laboratori farmacèutic Aldo-Union)⁹ + -somnia (de somni).

Amoximedical[®] (= amoxicil·lina), antibiòtic penicil·línic sensible a la penicil·linasa; amoxi- (de amoxicil·lina) + -medical (de Medical Laboratorios).

Baycip[®] (= ciprofloxacina), antibiòtic fluoroquinolònic que actua sobre soques específiques de bacteris; bay- (de Bayer, companyia quimicofarmacèutica)¹⁰ + -cip (de ciprofloxacina).

Belmalax[®] (= lactulosa), laxant emprat en el tractament de les malalties metabòliques; belma- (dels laboratoris Belmac) + -lax (de laxant).

Brisoral[®] (= cefprozil), antibiòtic cefalosporínic; bris- (de la companyia biofarmacèutica Bristol Myers Squibb) + -oral (de oral, car es presenta amb les formes farmacèutiques de comprimits recoberts i de pòlvores per a suspensió oral).

Cibalgina[®] (= clorhidrat de drofenina + propifenazona), antiespasmòdic associat amb analgèsic contra el patiment funcional de l'estómac i l'intestí; ciba- (dels laboratoris Ciba).¹¹

Cinfamar[®] (= dimenhidrinat), antiemètic i antihistamínic H₁; cinfa- (dels laboratoris Cinfa)¹² + -mar (de mareig, ja que és un fàrmac indicat en la prevenció i el tractament dels símptomes del mareig produïts pels mitjans de transport, per terra, mar o aire, com ara nàusees, vòmits i vertígens).

Cusimolol[®] (= timolol), blocador d'adrenoreceptors β emprat en el tractament del glaucoma; cusí- (d'Alcon Cusí, SA) + -molol (de timolol).

Ernodasa[®] (= estreptocinasa + estreptodornasa), enzims pancreàtics, fibrinolítics, indicats per a processos inflamatoris; ern- (de Laboratorios ERN, SA)¹³ + -od- (de estreptodornasa) + -asa (terminació dels enzims).

Fabrazyme[®] (= agalsidasa beta), enzim de substitució en pacients amb la malaltia de Fabry (deficiència d'alfa-galactosidasa); fabr- (de Fabry) + -zyme (de Genzyme).¹⁴

Foslainco[®] (= hidrogenfosfat de disodi dodecahidrat + dihidrogenfosfat de sodi dihidrat), laxant emprat per netejar l'intestí abans d'una operació quirúrgica; fos- (de fòsfat) + -lainco (obtingut a partir de la primera síl·laba de cadascuna de les paraules que formen el nom Laboratorios de Investigación Coloidal).¹⁵

Gambrosol[®] solució per a diàlisi peritoneal, amb una concentració d'electròlits similar a la del plasma; gambro- (de Gambro)¹⁶ + -sol (de solució).

Gelofeno[®] (= ibuprofèn), analgèsic, antiinflamatori, antipirètic; gelo- (de Laboratorios Gelos, SL) + -feno (de ibuprofeno).

Gentibiopital[®] (= sulfat de gentamicina), antibiòtic aminoglicosídic per a la prevenció i el tractament d'infeccions en intervencions quirúrgiques oculars; genti- (d'Istituto Gentili)¹⁷ + -op- (de òptica).

Ginejuvent[®] (= clorur de benzalconi), antisèptic, desinfectant; gine- (del grec *gyné gynaikós*, 'dona') + -juvent (de Laboratorio Juventus, SA).

Glucobay[®] (= acarbosa), hipoglucemiant oral per tractar la diabetis mellitus de tipus 2 i, en alguns països, la prediabetis; *gluco-* (de glucosa) + *-bay* (de Bayer).

Intergríp[®] (= paracetamol), analgèsic i antipirètic + (= clorfenamina), antial·lèrgic i antihistamínic H₁ + (= cafeïna); *inter-* (de Interpharma, SA) + *-grip*. El prefix *inter-*, de Interpharma, SA, figura també en aquestes especialitats farmacèutiques: Intercold (= paracetamol + bitartrat de fenilefrina + maleat de clorfenamina), analgèsic, antihistamínic i descongestiu nasal; Interderm, antiinflamatori i glucocorticoide; Interfrin (= hidrocloreur d'oximetazolina), vasoconstrictor; Intermucol (= carbocisteïna), mucolític; Intertos (= hidrobromur de dextrometorfan), antitussigen.

Isdibudol[®] (= ibuprofèn); *isd-* (d'ISDIN)¹⁸ + *-ibu-* (de *ibuprofèn*). Altres especialitats amb *isd-*, *isdi-*, *isdin-*, *-isdin*, *-sdin*: Isdol (= ibuprofèn); Isdinex (= clorhidrat de difenhidramina), antiemètic i antihistamínic H₁; Isdinium (= buteprat d'hidrocortisona); Acnisdin (= isotretinoïna), antiacneic; Cortisdin, corticoesteroide; Dermisdin, antiseborreic, antibacterià i antimicòtic; Fungisdin (= miconazole), antifúngic; Hidrocisdin (= hidrocortisona), glucocorticoide; Keratisdin (= àcid làctic); Ketoisdin (= ketoconazole), antifúngic; Micoisdin (= tolnaftat), antifúngic; Algiasdin (= ibuprofèn); Psoriasdin/Psorisdin, fàrmac contra la psoriasi.

Justebarin[®] (= sulfat de bari), contrast positiu per a estudis radiogràfics; *juste-* (de Grupo Juste)¹⁹ + *bar-* (de bari). Altres especialitats amb *juste-*: Justegas (= hidrogenocarbonat de sodi i àcid cítric anhidre); Justelax (senòsids A-B).

Lacerol[®] (= diltiazem), vasodilatador coronari; *lacer-* (de Laboratorios Lacer, fundats l'any 1949). Una altra especialitat amb *lacer-*: Lacerdermol, complex vitamínic de retinol, biotina i vitamines del grup B.

Letisan[®] (= vitamina C), antioxidant; *leti-* (de Leti; LETI = Laboratorio Experimental de Terapéutica Inmunógena, fundat l'any 1919 pel doctor Pedro Domingo Sanjuán).

Loperkey[®] (= loperamida), antidiarreic; *loper-* (de *loperamida*) + *-key* (d'INKEYSA, SA, abans INKEY, SA).²⁰ Altres especialitats farmacèutiques de la mateixa empresa amb la terminació *-key*: Algikéy (= ketorolac), analgèsic + (= trometamol), diürètic osmòtic; Ansiókey (= valeriana); Aterkey (= lovastatina), hipolipemiant; Bifokey (= bifonazole), fungicida d'ús tòpic; Dolokey (EFP); Famokey (= famotidina, antagonista dels receptors de la histamina H₂), inhibidor de la secreció àcida gàstrica; Fitokey Ginkgo, vasodilatador i antiagregant; Oxatokey (= oxatomida), antial·lèrgic i antiasmàtic; Tensiokey (= lisinopril), antihipertensor + (= hidrocloreotiazida), diürètic.

Medebiotin[®] (= biotina), fàrmac per a la prevenció i el tractament del dèficit de vitamines del complex B; *mede-* (de Laboratori Medea, SA) + *-biotin* (de biotina). Altres especialitats amb *mede-*: Medenorex (= ciproheptadina), estimulador de l'apetit; Mederebro (= monohidrat de tiamina, clorhidrat de piridoxina, cianocobalamina); Mederreumol (= indometacina), analgèsic, antiinflamatori, antipirètic.

Menaderm[®] (= dipropionat de beclometasona), glucocorticoide que redueix la inflamació i les reaccions al·lèrgiques de la pell; *mena-* (del grup farmacèutic Menarini)²¹ + *-derm* (del mot grec *dérma*, -atos, 'pell'). Altres especialitats amb *men-*, *-men*, *-men-*, *mena-*: Mencalisvit (lactat de calci + colecalciferol), prevenció i tractament del dèficit de vitamina D; Batmen (= prednicarbat), glucocorticoide; Digestomen Complex (= pepsina, papaïna); Lacimen (= lacidipina), blocador dels canals de calci, vasodilatador coronari; Virmen (= aciclovir), antivíric; Zamene (= deflazacort), glucocorticoide; Menalgil (= hidrocloreur de tiamina, hidrocloreur de piridoxina, cianocobalamina); Menaven (= heparina sòdica), anticoagulant, antitrombòtic.

Mucosan[®] (= hidrocloreur d'ambroxol), expectorant; *muco-* (de mucositat) + *-san* (de Sanofi, multinacional dedicada a la fabricació i a la comercialització de productes farmacèutics).

Narvizol[®] (= astemizole), antial·lèrgic i antihistamínic H₁; *narv-* (de Narval Pharma) + *-izol* (de astemizole).

Norditropin[®] (= somatotropina o somatropina), estimulador del creixement; *nordi-* (de Novo Nordisk Pharma)²³ + *-tropin* (de somatotropina). Altres especialitats amb *novo-* (també de Novo Nordisk Pharma): Novomix (insulina); Novonorm (= repaglinida), hipoglucemiant oral; Novorapid (insulina); Novoseven (factor de coagulació).

Normofenicol[®] (= cloramfenicol), antibiòtic bacteriostàtic; *normo-* (de Laboratorios Normon)²² + *-fenicol* (de cloramfenicol). Una altra especialitat amb *normo-*: Normovite (= àcid fòlic i ferro), associació antianèmica.

Onsukil[®] inhalador (= procaterol), broncodilatador; *onsukil* (obtingut a partir de la combinació de *o-* i *-suk-*, d'Otsuka Pharmaceutical, empresa farmacèutica japonesa fundada el 1964).

Orgalutran[®] (= ganirelix), hormona sexual; *orga-* (d'Organon, companyia de salut); també començat amb *orga-* Orgametril (= linestrenol), progestagen.

Osteomerck[®] (fosfat de calci + colecalciferol), fàrmac per a la prevenció i el tractament del dèficit de vitamina D); de *osteo-* (del grec *ostéon*, 'os') + *-merck* (de la multinacional alemanya Merck).²⁴ Una altra especialitat amb *-merck*: Sedalmerck (= cafeïna + clorhidrat d'efedrina + clorhidrat d'etilmorfina + propifenazona), analgèsic i antipirètic.

Quimpedor[®] (= cafeïna + fenazona + clorhidrat de piridoxina + propilfenazona + clorhidrat de tiamina), analgèsic, antipirètic i antineurític; *quimpe-* (de Laboratorios Quimpe, SL, de Màlaga).

Robervital[®] (= oxaceprol + succinat àcid de tocoferol), antiinflamatori + vitamina E; *rober-* (de Laboratoris Robert, de Barcelona, companyia extingida) + *-vital* (de vitamina E); també començat amb *rober-*: Roberfarin.

Rochevit[®], compost vitamínic; *roche-* (de Roche Farma) + *-vit* (de vitamina).

Rubacina[®] (= famotidina), antagonista dels receptors de la histamina H₂ i inhibidor de la secreció àcida gàstrica; *rub-* (de Laboratoris Rubió SA,²⁵ de Castellbisbal, Barcelona) + *-ina* (de famotidina); també amb *rubi-*: Rubifen (= metilfenidat), psicoestimulant, amb *-fen* (de metilfenidat), i Rubiulcer (= clorhidrat de ranitina), antisecretor gàstric, amb *-ulcer* (de úlcera).

Salvacolina[®] (= loperamida), antidiarreic; *salva-* (de Laboratoris Salvat, SA,²⁶ d'Esplugues de Llobregat, Barcelona); també començat amb *salva-*: Salvacolon, recolonitzador de la flora bacteriana intestinal; Salvapen (= trihidrat d'amoxicil·lina), antibiòtic penicil·línic sensible a la penicil·lasa, amb *-pen* (de penicil·lina); Salvarina (= cafeïna + dimenhidrinat + ibuprofèn), analgèsic, antihistamínic H₁ i antiemètic.

Sandomigran[®] (= pizotifèn), antimigranyós; *sando-* (de Sandoz, divisió del grup Novartis)²⁷ + *-migran* (de migranya).

Schericur[®] (= hidrocortisona), glucocorticoide; *scheri-* (de l'empresa farmacèutica Schering Plough);²⁸ també amb *scheri-*: Scheriproct (clorhidrat de cincocaïna + prednisolona + mentol), anestèsic local, glucocorticoide, aromatitzant.

Septacef[®] (= cefradina), antibiòtic cefalosporínic sensible a la cefalosporinasa; *septa-* (de Laboratorios Septa-Chemifarma, SA)²⁹ + *-cef* (de cefadrina).

Sulidamor[®] (= nimesulida), antiinflamatori; *sulida-* (de nimesulida) + *-damor* (de Farmaceutici Damor, SPA).³⁰

Taucor[®] (= lovastatina), hipolipemiant; *tau-* (de Laboratorios Farmacéuticos Sigma-Tau) + *-cor* (de l'òrgan *cor*); també començat amb *tau-*: Tautoss (= levodropropizina), antitussigen, amb *-toss*.

Tobradistin[®] (= tobramicina), antibiòtic aminoglicosídic; *tobra-* (de tobramicina) + *-dist-* (de Laboratorio Dista).

Torlasporin[®] (= cefalexina), antibiòtic cefalosporínic sensible a la cefalosporinasa; *torla-* (de LDP Torlan)³¹ + *-sporin* (de cefalosporina).

Uxalex[®] (= rasagilina), inhibidor de la monoaminoxidasa (MAO) per tractar la malaltia de Parkinson; *uxa-* (del nom del laboratori UXAFarma).

Uxazen[®] (= hidroclorur de donepezil), inhibidor de la colinesterasa, fàrmac indicat per tractar la

demència; *uxa-* (del laboratori UXAFarma) + *-zen* (obtingut a partir de la combinació de les lletres *z*, *e*, *n* de donepezil).

Venolep[®] (= hidrosmina), medicament que alleuja els símptomes relacionats amb la insuficiència venosa crònica; *veno-* (de venós) + *-lep* (de Farma Lepori).³²

Viread[®] (= tenofovir disoproxil), fàrmac anti-VIH/SIDA; *vir-* (de virus) + *-ad* (de Gilead Sciences).³³

Vitafardi C-B₁₂[®] (= vitamina C i vitamina B₁₂), complement alimentari per ajudar les defenses naturals de l'organisme i reduir el cansament i la fatiga; *vita-* (de vitamina) + *-fardi* (de FARDI).³⁴

3.2 Altres noms de marca

- a) Sovint molts noms de marca suggereixen una característica del fàrmac (l'efecte previst, la part anatòmica on es vol incidir, la patologia que es vol combatre, etc.). Per exemple:

Asmaflu[®] (= flunisolida), glucocorticoide inhalador que actua contra l'obstrucció de les vies respiratòries; terme compost per asma- + angl. -flu ('grip').

Bronchenolo[®] (= dextrometorfan), antitussigen; parteix de l'italià *bronchiolo* ('bronquíol').

Calmatuss[®] (= dropropizina), antitussigen, sedant perifèric que calma la tos (*-tuss*, de tussigen).

Cialis[®] (= tadalafil), vasodilatador; el nom deriva de *ciel* ('cel'), per la sensació de «volar» que produeix el fàrmac.

Diabemide[®] (= clorpropamida), hipoglucemiant oral, fàrmac antidiabètic, pertanyent a la classe de compostos orgànics de les sulfonilurees; format per *diabe-* + *-mide* (de clorpropamide).

Dissentem[®] (= loperamida), antidiarreic; parteix de *disenteria*.

Gardenal[®] (= fenobarbital), antiepilèptic barbitúric; d'acord amb l'opinió d'un químic del Roine, de nom Poulenc, *garde-* (del francès *garder*, 'mantenir') + *-al* (de *veronal*).

Glucotrol[®] (= glipizida), controla els nivells elevats de glucosa (sucre) a la sang.

Golasan[®] (= clorhexidina), antisèptic i desinfectant, indicat per a la higiene de la gola, de les genives i de les dents.

Lenident[®] (= procaïna), anestèsic local emprat pels odontòlegs; del llatí *lenis* ('suau, dolç') + *dens dentis* ('dent').

Lipitor[®], **Liponorm**[®] (= atorvastatina) tracten els nivells anormals de lípids i prevenen malalties cardiovasculars.

Lopressor[®] (= metoprolol) redueix la pressió arterial alta (hipertensió).

Painkiller[®] (= paracetamol), analgèsic per tractar el dolor; de l'anglès *pain* ('dolor') + *killer* ('matador'), o sigui, 'que mata el dolor'.

Prostatil[®] (= terazosina), antihipertensor que produeix un bloqueig dels receptors α_1 adrenèrgics a la pròstata.

Skelaxin[®] (= metaxalona) relaxa els músculs esquelètics.

Tranquirit[®] (= diazepam) tranquil·litzant (d'on ve el nom).

Vasdilal[®] (= mononitrat d'isosorbida), diürètic osmòtic per a la teràpia de manteniment de la insuficiència coronària, prevenció d'atacs d'angina de pit; el nom ve de *vasodilatador*.

b) Quan ideen els noms de marca, els inventors, en alguns casos, intenten incorporar una referència a la biologia del fàrmac, fer associacions amb el seu funcionament. Per exemple:

Comirnaty[®], vacuna d'ARNm contra la COVID-19; el nom combina *co-* (del mot *covid*) i *-m-* + *-rna-* (del mecanisme d'acció, ARNm).

Spikevax[®], vacuna d'ARNm contra la COVID-19; el nom està format per *spike-* (de l'anglès *spike* ('espiga'), en referència a les proteïnes d'espiga que el coronavirus utilitza per penetrar en les cèl·lules) i la terminació *-vax* (típica de les vacunes).

Xalkori[®] (= crizotinib), anticanceròs; en el nom comercial figura el segment *-alk-*, ja que és un inhibidor de l'ALK (sigla de *anaplastic lymphoma kinase*, 'cinasa del limfoma anaplàsic').

Zelboraf[®] (= vemurafenib), anticanceròs utilitzat per tractar el melanoma; en el nom figuren els segments *-b-* i *-raf*, ja que és una molècula que inhibeix el gen BRAF (o sigui *b-raf*).

c) Altres vegades els noms de marca estan formats per combinació del nom de l'òrgan diana i el nom del principi actiu, o amb fragments de les denominacions comunes internacionals (DCI) o amb lletres o segments del nom químic del fàrmac:

Cardizem[®] (= diltiazem), vasodilatador coronari; de *cardi-* (forma prefixada del mot grec *kardía*, 'cor') + terminació *-zem* (de *diltiazem*).

Ciprodex[®] (= ciprofloxacina), antibiòtic fluoroquinolònic + (= dexametasona), glucocorticoide.

Folina[®] (= àcid fòlic), fàrmac emprat en la prevenció i el tractament del dèficit de vitamines del complex B.

Tylenol[®] (= paracetamol), fàrmac analgèsic i antipirètic; el nom parteix de la combinació de diferents segments de *para-acetyl-amino-phenol* ('para-acetil-amino-fenol').

d) Els noms de marca també poden ser evocadors d'idees relacionades: noms propis, noms comuns, sonoritat o suavitat d'un mot (associació so-fàrmac), onomatopeies, etc.

Latisse[®] (= bimatoprost), fàrmac emprat per al tractament del glaucoma i utilitzat també per augmentar la mida de les pestanyes; el nom ve de l'anglès *eye lash* ('pestanya') + *-tisse* (de H. Matisse, pintor impressionista francès, 1869-1954).

Lunesta[®] (= eszopiclona), hipnòtic per al tractament de l'insomni; el nom evoca la paraula *lune* ('lluna'), evocadora d'una sensació d'influències lunars.

Lyrica[®] (= pregabalina), medicament anticonvulsiu, analgèsic i ansiolític que s'utilitza per tractar l'epilèpsia, el dolor neuropàtic, la fibromiàlgia, la síndrome de les cames inquietes, l'abstinència d'opioides i el trastorn d'ansietat generalitzada. Mot relacionat: adj. *líric -a* («el nom parteix de l'adjectiu *líric -a*. Antigament, destinat a ésser cantat amb acompanyament de la lira», DIEC2; cf. *poeta líric*, *poesia lírica*).

ZzzQuil[®] (= melatonina), comprimits per dormir; nom format a partir de l'onomatopeia *zzz*, unida al segment *-quil* de l'anglès *tranquility* ('tranquil·litat').

e) Finalment, els noms de marca també poden contenir inesperades: la lletra en qüestió sol haver estat triada per tal que el nom sigui més distingible.

Almax[®] (= almagat), antiàcid; de *almagat*, amb la lletra *x* al final.

Pristiq[®] (= desvenlafaxina), medicament antidepressiu (inhibidor selectiu de la recaptació de la serotonina i la norepinefrina), amb la lletra *q* al final.

4 Per acabar

Els medicaments amb nom genèric contenen els mateixos principis actius que els de marca o comercials i han de complir els mateixos estàndards de qualitat i de seguretat. Els medicaments de marca o comercials estan subjectes a patents que en protegeixen la fórmula. La principal diferència entre els dos tipus de medicaments consisteix en la marca (associada a la recerca i al màrqueting), però uns i altres són segurs i efectius, si bé els genèrics solen ser una opció més econòmica per als pacients. ✿

5 Bibliografia

- CAFFARELLI, Enzo (2011). «Nomi commerciali». A: *Enciclopedia dell'Italiano* [en línia <[https://www.treccani.it/enciclopedia/nomi-commerciali_\(Enciclopedia-dell'Italiano\)/>](https://www.treccani.it/enciclopedia/nomi-commerciali_(Enciclopedia-dell'Italiano)/>)] [Consulta: 31-1-2024].
- COLOMER, Rosa (dir.); JULIÀ I BERRUEZO, Maria A. (2008). *Lèxic de fàrmacs*. Barcelona: Col·legi de Farmacèutics de Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia.
- CONSEJO GENERAL DE COLEGIOS OFICIALES DE FARMACÉUTICOS (2003). *Catálogo de especialidades farmacéuticas*. Madrid: Consejo General de Colegios Oficiales de Farmacéuticos. (Colección Consejo Plus)
- [DIEC2] = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2007). *Diccionari de la llengua catalana* [en línia]. Barcelona: Edicions 62: Enciclopèdia Catalana. <<https://dlc.iec.cat>> [Consulta: 31-1-2024].
- [Guía] = MINISTERIO DE SANIDAD, POLÍTICA SOCIAL E IGUALDAD (2011). *Guía para la aceptación de nombres de medicamentos: Directrices de la Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios para la elección del nombre de los medicamentos de uso humano* [en línia]. Madrid: Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad. Subdirección General de Medicamentos de Uso Humano. Versió 1. (1 agost) <<https://www.aemps.gob.es/industria/regMedicamentos/docs/guia-Nomb-MUH.pdf>> [Consulta: 31-1-2024].
- RIERA, Carles (2017). «Medicaments: noms comercials o de marca». *Terminàlia* [en línia], núm. 16, p. 29-39. <<https://revistes.iec.cat/index.php/Terminalia/article/view/142775>> [Consulta: 31-1-2024].
- XERENCIA DE ATENCIÓN PRIMARIA DE OURENSE. COMISIÓN DE FARMACIA E TERAPÉUTICA (1999). «Prescripción de medicamentos genéricos». *Boletín de Información Farmacoterapéutica* [en línia]. <https://www.sergas.es/cas/documentacionTecnica/docs/Farmacia/XapOurense/InformacionFarmacoTerapeutica/NMedicamentos_genericos.PDF> [Consulta: 31-1-2024].

Notes

1. Aquest estudi en complementa un altre que vam publicar l'any 2017: «Medicaments: noms comercials o de marca» (vegeu-ne, en la bibliografia, la citació completa). Sobretot desenvolupem més àmpliament l'apartat 2.6 del dit treball («[Mots] Relatius al nom de la companyia farmacèutica»).
2. Per la Llei 29/2006, de 26 de juliol, de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris, la denominació *especialitat farmacèutica genèrica* va ser substituïda per la de *medicament genèric*.
3. La sigla EFG és privativa del medicament genèric des de l'1 de gener de 2016, quan entraren en vigor les modificacions del text refós de la Llei de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris.
4. El TERMCAT recull els termes *medicament objecte de publicitat destinada al públic* i *especialitat farmacèutica publicitària* (així com la sigla EFP) amb la definició següent: «Medicament que no conté substàncies psicotròpiques ni estupefaents, que per la seva composició i el seu objectiu es pot dispensar sense recepta mèdica, que no es finança amb fons públics i del qual es permet fer publicitat directa al públic».
5. Atès que la llista de medicaments és sempre canviant, per a una llista actualitzada vegeu <https://cima.aemps.es>.
6. A propòsit del gènere gramatical d'aquest terme, vegeu Josep RUAIX (2023), «El problema lingüístic covidà», a *Nous estudis de llengua*, Barcelona, Claret, p. 725-732. Vegeu també M. Antònia JULIÀ, Elisabet SERÉS i Fèlix BOSCH (coord.) (2022), *Diccionari multilingüe de la COVID-19: Cinc-cents termes per a entendre la pandèmia*, Barcelona, TERMCAT i Fundació Dr. Antoni Esteve, col·l. «Quaderns», 50.
7. Vegeu la nota 5.
8. Hi ha molts més adjectius indicadors d'accions terapèutiques, però els esmentats són habituals en els medicaments que no estan subjectes a prescripció mèdica (com ja hem dit). Altres qualificatius d'accions terapèutiques de medicaments en general són: *anorèctic, ansiolític, antiacneic, antial·lèrgic, antialopèdic, antianèmic, antiarrítmic, antiasmàtic, antiabortiu, antibacterià, antidepressiu, antidiabètic, antidiürètic, antiepilèptic, antiespasmòdic, antifúngic, antihemorràgic, antihiperlipèmic, etc.*
9. Fundat el 1961 per Josep M. Calzada Badia, doctor en Farmàcia.
10. Fundada el 7 d'agost de 1863 a Alemanya per l'industrial Friedrich Bayer (1825-1880); a l'inici fabricaven pigments tèxtils.
11. De CIBA, sigla de Gesellschaft für Chemische Industrie Basel (Indústria Química de Basilea).
12. L'any 1964 un grup de farmacèutics fundà, a Navarra, Infarco (Indústria Farmacèutica Cooperativa), societat matriu de Cinfa.
13. Fundat a Barcelona el 1942.
14. Empresa de biotecnologia nord-americana amb seu a Cambridge, Massachusetts. Des de la seva adquisició el 2011, Genzyme ha estat una filial de propietat total de Sanofi.
15. Fundats l'any 1934 pel doctor Josep Antoni Serrallach i Julià (Barcelona, 1902-1990), químic.
16. Empresa de tecnologia mèdica que fabrica productes per al tractament de la diàlisi.
17. Empresa farmacèutica italiana que ofereix solucions terapèutiques innovadores en oncologia i oncohematologia.
18. Laboratori de Barcelona fundat el 1975 i especialitzat en temes dermatològics.

Noms dels fàrmacs que inclouen denominació del laboratori: els genèrics i els de marca (o comercials)

Carles Riera i Fonts

19. Empresa fundada el 1920 per Rafael Juste Castán, doctor en Medicina i Farmàcia.
20. Empresa constituïda l'any 1980, ubicada a Esplugues de Llobregat.
21. Companyia farmacèutica fundada a Nàpols el 1886.
22. Laboratorios Normon és la fusió, l'any 1958, de dues empreses: Laboratorios Orto, de Sevilla, i els antics Laboratorios Normon, de Madrid.
23. Empresa fundada el 1923 amb seu als afores de Copenhaguen (Dinamarca).
24. Fundada l'any 1668.
25. Empresa farmacèutica fundada el 1968.
26. Companyia farmacèutica fundada a Barcelona el 1955 per l'empresari Tomàs Miarnau i el científic doctor Antoni Salvat.
27. El seu origen data del 1886, en què es fundà una petita empresa química a Basilea, Suïssa.
28. Establerta l'any 1851 per Ernst Christian Friedrich Schering com a Schering, a Alemanya; el 1971 s'uní a l'empresa Plough, fundada per Abe Plough el 1908, amb seu als Estats Units.
29. Laboratori de San Fernando de Henares (Madrid).
30. Empresa farmacèutica italiana fundada el 1943.
31. LDP Laboratorios Torlan, SA, amb seu a Cerdanyola del Vallès.
32. Laboratori de Barcelona que Angelini Pharma España adquirí el 1978.
33. Empresa de biotecnologia estatunidenca que descobreix, desenvolupa i comercialitza productes terapèutics.
34. Laboratorio de Aplicaciones Farmacodinámicas, SA (FARDI = **f**armacod**i**námicas).